

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: تصوف و عرفان اسلامی

بازنگری شده مورخ ۱۳۹۶/۰۲/۲۸ گروه علوم حوزه ای - دانشگاهی

بسم الله الرحمن الرحيم

**عنوان برنامه: دوره کارشناسی ارشد رشته تصوف و عرفان اسلامی
بازنگری شده توسط گروه علوم حوزه ای - دانشگاهی**

۱- به استناد آیین نامه واگذاری اختیارات برنامه ریزی درسی مصوب جلسه شماره ۸۸۲ مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۳ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی ، برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد رشته تصوف و عرفان اسلامی براساس نامه شماره ۲۱۵ مورخ ۱۳۹۶/۰۱/۲۱ دانشگاه ادیان و مذاهب دریافت شد.

۲- برنامه درسی بازنگری شده فوق جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته تصوف و عرفان اسلامی مصوب جلسه شماره ۵۰۰ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۰۲ شورای عالی برنامه ریزی می شود.

۳- برنامه درسی مذکور در سه فصل: مشخصات کلی، جدول واحد های درسی و سرفصل دروس تنظیم شده و برای تمامی دانشگاه ها و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی کشور که طبق مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعالیت می کنند، برای اجرا ابلاغ می شود.

۴- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۷ به مدت ۵ سال قابل اجراست و پس از آن نیازمند بازنگری می باشد.

عبدالرحیم نوه ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

نوه ابراهیم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فصل اول:

مقدمه، مشخصات کلی برنامه و

سرفصل دروس

مقدمه: اهمیت موضوع

برخی سرفصل‌ها به دلیل سپری شدن زمان و جایگزین شدن متون درسی جدید، نیازمند بازنگری و اصلاح هستند. همین امر ما را بر آن داشت تا با اساتید هر رشته، دروس و سرفصل‌ها را بازنگری کرده تا راه برای تولید دانش بیشتر و کارایی هرچه تمام‌تر هموارتر شود.

اهداف دوره کارشناسی ارشد تصوف و عرفان اسلامی:
زمینه‌سازی برای پرورش و آموزش دانشوران و محققان صاحب‌نظر در ابعاد مختلف فرق تصوف و مکاتب عرفانی؛
تأمین کادر علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌های کشور در زمینه فرق تصوف و مکاتب عرفانی؛
پی‌ریزی زمینه تأسیس رشته‌های تخصصی فرق تصوف و عرفان اسلامی در مقطع دکتری؛
زمینه‌سازی برای تربیت نیروی انسانی آگاه به فرق تصوف و عرفان اسلامی در جهت برقراری ارتباط و گفت‌وگو با اندیشمندان و پیروان آنها؛
تربیت نیروی انسانی آگاه و معنوی به‌منظور پاسخگویی به نیازهای مراکز فرهنگی داخلی و خارجی کشور.

تعریف و اهداف

بروز رسانی
کاربردی کردن
فاصله گرفتن از مباحث نظری ناکارآمد
تولید دانش هرچه بیشتر برای دانشجو در راستای آموزش و تحقیق
جهت گیری پژوهشی در تدوین و اصلاح سرفصل‌ها

طول دوره و شکل نظام

طول دوره کارشناسی ارشد دو سال است که براساس آیین نامه، طی چهار نیم سال و هر نیم سال، شانزده هفته ارائه می شود. در این مدت دانشجوی باید پایان نامه خود را گذرانده و از آن دفاع کند. هر واحد درس نظری ۱۶ ساعت است. تبصره: چنانچه به تشخیص گروه آموزشی، مدت فوق برای گذراندن دروس جبرانی یا اتمام پایان نامه کافی نباشد، حداکثر دو نیم سال دیگر به مدت فوق اضافه می شود.

تعداد واحدهای درسی

تعداد کل واحدهای درسی رشته، ۳۲ واحد به شرح زیر است:

دروس جبرانی: ۱۲ واحد

دروس اصلی: ۲۸ واحد که شامل ۲۰ واحد الزامی و ۱۴ واحد اختیاری است که دانشجوی موظف به گذراندن ۸ واحد اختیاری است.

پایان نامه: ۴ واحد

شرایط پذیرش

۱. دارا بودن دانش نامه کارشناسی از موسسات آموزشی مورد تایید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
۲. مجاز شدن به انتخاب رشته در آزمون سراسری و اعلام از سوی سازمان سنجش؛
۳. پذیرفته شدن در آزمون و مصاحبه علمی و عمومی دانشگاه.

فصل دوم:
جدول دروس

جدول دروس اصلی

پیش نیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	ردیف
	علمی	نظری	جمع			
	-	۳۲	۳۲	۲	فلسفه اسلامی	۱
	-	۳۲	۳۲	۲	فرق تصوف ۱ (فرق)	۲
فرق تصوف ۱	-	۳۲	۳۲	۲	فرق تصوف ۲ (مکاتب)	۳
فلسفه اسلامی	-	۳۲	۳۲	۲	عرفان نظری ۱	۴
عرفان نظری ۱	-	۳۲	۳۲	۲	عرفان نظری ۲	۵
عرفان نظری ۱ و ۲	-	۳۲	۳۲	۲	فلسفه عرفان	۶
	-	۳۲	۳۲	۲	زبان تخصصی پایه	۷
تاریخ ادیان	-	۳۲	۳۲	۲	اخلاق و عرفان در ادیان غیر ابراهیمی	۸
تاریخ ادیان	-	۳۲	۳۲	۲	اخلاق و عرفان در یهودیت و مسیحیت	۹
	-	۳۲	۳۲	۲	عرفان عملی	۱۰
	-	-	-	۴	پایان نامه	۱۱
	-	۳۲۰	۳۲۰	۲۴	جمع کل:	

دروس اختیاری

پیش نیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	ردیف	
	علمی	نظری	جمع				
	-	۳۲	۳۲	۲	تاویل و تفسیر عرفانی	۱	
	-	۳۲	۳۲	۲	تشیع و تصوف	۲	
	-	۳۲	۳۲	۲	مرجع شناسی عرفان و تصوف (ماخذشناسی)	۳	
	-	۳۲	۳۲	۲	جنبش‌های نوین دینی	۴	
عرفان نظری (۱ و ۲) و عرفان و اخلاق در ادیان غیر ابراهیمی و عرفان و اخلاق در یهودیت و مسیحیت	-	۳۲	۳۲	۲	عرفان تطبیقی	۵	
	-	۳۲	۳۲	۲	ادبیات عرفانی	۶	
				۱۲	۲۲۴	۲۲۴	جمع کل

دانشجو می بایست ۸ واحد از واحدهای فوق را بگذراند.

جدول دروس جبرانی

ملاحظات	پیش نیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	ردیف
		علمی	نظری	جمع			
		-	۳۲	۳۲	۲	روش تحقیق و روش‌شناسی تحقیق (عرفان)	۱
		-	۳۲	۳۲	۲	زبان جبرانی انگلیسی	۲
		-	۳۲	۳۲	۲	تاریخ کلام اسلامی	۳
		-	۳۲	۳۲	۲	تاریخ فلسفه اسلامی	۴
		-	۳۲	۳۲	۲	تاریخ تصوف و عرفان اسلامی	۵
		-	۳۲	۳۲	۲	تاریخ ادیان	۶
				۱۲	۱۹۲	۱۹۲	جمع کل

فصل سوم:

سرفصل دروس

دروس اصلی

فلسفه اسلامی

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: فلسفه اسلامی		
	عملی						
	نظری	پایه				ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Islamic philosophy
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد ☐ سمنار ☐							
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐							

هدف: شناخت اصول و مبانی فلسفه اسلامی و آشنایی با آرا و نظرات فلاسفه مشاء، اشراق و حکمت متعالیه.

سرفصل

فلسفه چیست؟ تعریف فلسفه، موضوع فلسفه، روش فلسفه، مکاتب فلسفی (مشاء، اشراق و حکمت متعالیه، تمایزات و مشترکات).

معرفت‌شناسی: تعریف علم، تقسیم علم به حضوری و حصولی، تقسیم علم حصولی به تصور و تصدیق، مراتب علم حضوری، خطاناپذیری علم حضوری، تقسیم تصور به جزئی و کلی، تقسیم‌بندی تصورات کلی، تقدم عقل یا حسن در ناحیه تصورات، تقدم عقل یا حس در ناحیه تصدیقات، تعریف و ملاک حقیقت، نفس الامر، زیربنای معلومات انسان: بدیهات، تعریفات بدیهیات، اثبات وجود بدیهیات، کیفیت ابتناء غیر بدیهیات بر بدیهیات.

وجود و ماهیت: مراد از لفظ «وجود»، مراد از لفظ «ماهیت»، اشتراک معنوی «وجود»، بداهت مفهوم وجود، فرق وجود و موجود، اصالت وجود، وحدت وجود، تشکیک در وجود، احکام ماهیت.

علیت: مراد از لفظ‌های «علت» و «معلول»، تقسیم‌بندی علت، تنسیق اصل علیت، اثبات اصل علیت، تشخیص علت و معلول، ضرورت علی و معلولی، سنخیت بین علت و معلول، ضرورت علی و معلولی، سنخیت بین علت و معلول، امکان و جوب، قاعده «الواحد» (در هر دو تنسیق)، استحاله دور و تسلسل در علت، علت‌های چهارگانه، مادی، صوری، فاعلی، غائی، اقسام علت فاعلی.

مادیت و تجرد: مراد از لفظ‌های «علت» و «معلول»، تقسیم‌بندی علت، تنسیق اصل علیت، اثبات اصل علیت، تشخیص علت و معلول، ضرورت علی و معلولی، سنخیت بین علت و معلول، امکان و جوب، قاعده «الواحد» (در هر دو تنسیق)، استحاله دور و تسلسل در علت، علت‌های چهارگانه مادی، صوری، فاعلی، غائی و اقسام علت فاعلی.

مادیت و تجرد: مراد از لفظ‌های «مادی» و «مجرد»، ماده و صورت، تفاوت‌های اشیای مادی و اشیای مجرد، حقیقت مکان، حقیقت زمان، حقیقت جسم، انواع جواهر مادی اثبات وجود عقل، اثبات وجود نفس، نحوه ارتباط نفس با جسم (بدن)، اعراض جسم، اعراض نفس.

تغیر و ثبات: مراد از لفظهای «متغیر» و «ثابت»، اقسام تغیر، کون و فساد، حرکت قوه و فعل، حرکت در اعراض، حرکت مکانی، حرکت وضعی، حرکت کمی، حرکت در جوهر، ربط متغیر به ثابت.
عقل، عاقل و معقول: تعریف علم و تقسیمات آن، اتحاد عالم به معلوم، اتحاد عاقل و معقول، انواع تعقل و مراتب عقل، تقسیمات علم حضوری.

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع:

۱. الاشارات و التنبیها، ابن سینا؛
۲. حکمه الاشراق، شیخ الاشراق سهروردی؛
۳. الشواهد الربوبیه فی المناهج السلوکیه، ملاصدرا؛
۴. نهایه الحکمه، محمدحسین طباطبایی؛
۵. الحکمه المتعالیه فی الاسفار العقلیه الاربعه، ملاصدرا؛
۶. اصول فلسفه، محمدحسین طباطبایی؛
۷. آموزش فلسفه، محمدتقی مصباح یزدی؛
۸. شرح مبسوط منظومه، شهید مرتضی مطهری؛
۹. وجود رابط و مستقل در فلسفه اسلامی، ابراهیمی دینانی؛
۱۰. رحیق مختوم، ششرح حکمت متعالیه، جوادی آملی؛
۱۱. لمعات الهیه، ملا عبدالله زنوزی؛
۱۲. شرح رساله المشاعر ملاصدرا، ملاجعفر لاهیجی؛
۱۳. المباحث المشرقیه، محمد بن عمر الرازی؛
۱۴. تهافت الفلاسفه، محمد غزالی؛
۱۵. مجموعه رسائل و مقالات فلسفی، رفیعی قزوینی؛
۱۶. تفاوت دو فلسفه مشاء و حکمه الاشراق، میثاق امیر فجر؛
۱۷. دانشنامه علائی، ابن سینا؛
۱۸. هستی از نظر فلسفه و عرفان، سید جلال الدین آشتیانی؛
۱۹. هرم هستی - تحلیلی از مبادی هستی شناسی تطبیقی، مهدی حائری یزدی؛
۲۰. اتحاد عاقل به معقول، حسن زاده آملی؛
۲۱. شرح تمهید القواعد ابن ترکه، جوادی آملی؛
۲۲. اساس التوحید در قاعده الواحد و وحدت وجود، میرزا مهدی آشتیانی؛
۲۳. سیر حکمت در ایران و جهان، سید محمد خامنه‌ای؛
۲۴. فلسفه - مسائل فلسفی، مکتب‌های فلسفی، مبانی علوم، علی شریعتمداری؛
۲۵. مجموعه آثار، مجلدات ۶، ۷، ۸، ۱۳، مرتضی مطهری.

فرق تصوف ۱ و ۲

دروس پیش نیاز: تاریخ تصوف و عرفان اسلامی	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۴	عنوان درس به فارسی: فرق تصوف ۱ و ۲		
	عملی						
	نظری	پایه				ساعت: ۶۴	عنوان درس به انگلیسی: Sufi orders
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
<p>آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد ■</p> <p>آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ■</p>							

هدف: شناخت تفصیلی مهم‌ترین سلاسل صوفیه، انشعابات آنها، گسترش جغرافیایی و مهم‌ترین مشایخ و آثار آنان

سرفصل

بعد تربیتی عرفان اسلامی

هویت طریقه و سلسله

خرقه در تصوف و عرفان اسلامی

عوامل پیدایش و گسترش فرق صوفیه

سنت‌های سلوکی در فرق صوفیه

آسیب‌شناسی پیدایش و گسترش فرق صوفیه

اهمیت معنوی ظهور و گسترش فرق تصوف

نسبت تصوف و تشیع:

پیوندهای ماهوی: امامت و ولایت، باطنی‌گری، جهان‌شناسی و معادشناسی و...

ارتباط تاریخی: جایگاه امام علی(ع) و امام رضا(ع) در فرق تصوف، ارتباط مشایخ اولیه صوفیه با امامان(ع)

سلسله کبرویه و شخصیت و آثار نجم الدین کبری و مشایخ سلسله، انشعابات کبرویه (نوربخشیه و ذهبیه) و گسترش آن در آسیای مرکزی و ایران.

سلسله نعمت‌اللهیه و جایگاه شاه نعمت‌اله ولی در تصوف، طریقه مشایخ سلسله و انشعابات آن (گنابادیه، شمسیه، صفی‌علی‌شاهیه، مونسیه، کوثریه)

سلسله سهروردیه و شخصیت ابوالنجیب سهروردی، کیفیت انتشار طریقه سهروردیه در هند و انشعابات آن

سلسله قادریه و شخصیت و جایگاه عبدالقادر گیلانی و آثار او و انشعابات قادریه

سلسله نقشبندیه و شخصیت آثار بهاء الدین نقشبندی، انشعابات طریقه نقشبندیه (خالدیه، مجددیه) و گسترش جغرافیایی آنها

سلسله شاذلیه و شخصیت و جایگاه ابوالحسن شاذلی، شاذلیه در دوران معاصر و انشعابات آن (رنه گنون و شوان و پیروان ایشان)

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع:

۱. نفحات الانس، عبد الرحمان جامی
۲. طرائق الحقایق، محمد معصوم شیرازی
۳. خزینه الاصفیاء، غلام سرور لاهوری
۴. مصباح الهدایه و مفتاح الکفایه، عزالدین محمود کاشانی
۵. الصله بین التصوف و التشیع، کامل مصطفی شیبی
۶. الفکر الصوفی و النزعات الصوفیه، کامل مصطفی شیبی
۷. جستجو در تصوف ایران، عبدالحسین زرین کوب
۸. دنباله جستجو در تصوف ایران، عبدالحسین زرین کوب
۹. عارفی از الجزائر، مارتین لینگر، ترجمه نصر اله پورجوادی
۱۰. تصوف در هند، سید عباس اطهر رضوی، ترجمه منصور معتمدی
۱۱. رهبران طریقت و عرفان، محمد باقر سلطانی
۱۲. مجموعه در ترجمه احوال شاه نعمت اله ولی کرمانی، تصحیح و مقدمه ژان اوبن
۱۳. تحقیقی در احوال و نقد آثار شاه نعمت اله ولی، حمید فرزام
۱۴. تاریخ سلسله‌های طریقه نعمت‌اللهیه در ایران از سال ۱۱۹۰ تا سال ۱۳۹۶ هجری، مسعود همایونی
۱۵. اصول تصوف، احسان الله علی استخری
۱۶. ذهبیه، اسداله خاوری
۱۷. قدسیه (کلمات بهاء الدین نقشبند)، خواجه محمد پارسا
۱۸. فصل الخطاب، خواجه محمد پارسا
۱۹. رشحات عین الحیات، مولا حسین واعظ کاشفی
۲۰. آداب السلوک و التوصل الی منازل الملوک، عبدالقادر الجیلانی
۲۱. الفتح الربانی، عبدالقادر الجیلانی
۲۲. الفیوضات الربانیه فی المآثر و الاوراد القادریه، عبد القادر الجیلانی
۲۳. روضات الجنان و جنات الجنان، حافظ حسین کربلایی تبریزی
۲۴. ما هو التصوف، ما هی الطریقه النقشبندیه، الشیخ علاء الدین نقشبندی
۲۵. تاریخ صوفی و صوفی‌گری، عبدالله مبلغی آبادانی
۲۶. سلسله‌های صوفیه در ایران، مدرسی چاردهی
۲۷. در کوی صوفیان، سید تقی واحدی
۲۸. نقد صوفی، محمد کاظم یوسف‌پور
۲۹. موضع تشیع در برابر تصوف در طول تاریخ، داوود الهامی
۳۰. جلوه‌های معنویت در جهان اسلام، تدوین سید حسین نصر

عرفان نظری ۱

دروس پیش نیاز: فلسفه اسلامی	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: عرفان نظری ۱		
	عملی						
	نظری	پایه				ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Theoretical mysticism 1
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار							

هدف: شناخت مسایل عرفان نظری؛ تبیین وحدت شخصی وجود و لوازم آن

سرفصل

تعریف عرفان نظری (تفاوت و نسبت آن با عرفان عملی)
 تاریخچه عرفان نظری (دوره پیش از عرفان نظری، دوره پیدایش عرفان نظری و دوره گسترش عرفان نظری)
 موضوع عرفان نظری (تفاوت موضوع آن با موضوع فلسفه اسلامی)
 میزان عرفان نظری (شریعت، عقل و استاد)
 روش عرفان نظری (روش شهودی، روش عقلی و روش شهودی - عقلی، تفاوت آن با روش فلسفه اسلامی)
 ساختار کلی مسایل عرفان نظری (چیدمان مسایل بر اساس سه محور وحدت وجود، مراتب هستی و انسان کامل)
 وحدت شخصی وجود (تفاوت آن با وحدت سنخی و وحدت سریانی، براهین عقلی و نقلی بر وحدت شخصی وجود و لوازم وحدت وجود)
 مقام ذات (اطلاق مقسمی و تفاوت آن با اطلاق قسمی، چگونگی علم به مقام ذات، حکم ناپذیری ذات و...)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع

۱. مصباح الانس، فناری.
۲. مشارق الدراری و منتهی المدارک، سعید الدین فرغانی.
۳. نصوص و مفتاح الغیب، صدر الدین قونوی.
۴. تمهید القواعد، صائن الدین ترکه اصفهانی.
۵. عین نضاح، عبدالله جوادی آملی.
۶. نقد النصوص، عبدالرحمن جامی.
۷. شرح فصوص الحکم، داود قیسری.
۸. مبانی و اصول عرفان نظری، سید یدالله یزدان پناه.
۹. شرح مقدمه فصوص الحکم، سید جلال الدین آشتیانی.
۱۰. آشنایی با مجموعه عرفان اسلامی، علی امینی نژاد.
۱۱. هستی شناسی عرفانی، علی فضلی.

عرفان نظری ۲

دروس پیش نیاز: عرفان نظری ۱	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: عرفان نظری ۲		
	عملی						
	نظری	پایه				ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Theoretical mysticism 2
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار							

هدف: شناخت مسایل عرفان نظری؛ تبیین حضرات پنجگانه عرفانی

سرفصل

تعیین اول (تعریف، احدیت و واحدیت در تعین اول)
تعیین ثانی (تعریف، فیض اقدس و مقدس، تفصیل اسمایی، اعیان ثابته و سر القدر)
نفس رحمانی (تعریف، هویت سریانی آن و کیفیت گسترش نفس رحمانی)
عوالم خلقی (عقل، مثل، ماده)
انسان کامل (حقیقت انسان کامل، جامعیت، خلافت، رسالت، نبوت و ولایت و ختم ولایت)
معاد عرفانی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع:

۱. مصباح الانس، فناری.
۲. مشارق الدراری و منتهی المدارک، سعید الدین فرغانی.
۳. نصوص و مفتاح الغیب، صدر الدین قونوی.
۴. تمهید القواعد، صائن الدین ترکه اصفهانی.
۵. عین نضاح، عبدالله جوادی آملی.
۶. نقد النصوص، عبدالرحمن جامی.
۷. شرح فصوص الحکم، داود قیصری.

۸. میان‌ی و اصول عرفان نظری، سید یدالله یزدان‌پناه.
۹. شرح مقدمه فصوص الحکم، سید جلال‌الدین آشتیانی.
۱۰. حکمت عرفانی، علی‌امینی‌نژاد.
۱۱. آشنایی با مجموعه عرفان اسلامی، علی‌امینی‌نژاد.
۱۲. هستی‌شناسی عرفانی، علی‌فضلی.

فلسفه عرفان

دروس پیش نیاز: عرفان نظری ۱ و ۲	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: فلسفه عرفان عنوان درس به انگلیسی: Philosophy of mysticism	
	عملی					
	نظری	پایه				ساعت: ۳۲
	عملی					
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد						
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐						

هدف: شناخت مبانی عرفان نظری

سرفصل

ماهیت دانش فلسفه عرفان
 اقسام فلسفه عرفان
 تاریخچه فلسفه عرفان
 ویژگی‌های تجربه عرفانی
 ذات گرایی و زمینه گرایی در عرفان
 عرفان و زبان
 منطق عرفان نظری
 نسبت عرفان و عقل
 نسبت عرفان و اخلاق
 نسبت عرفان با دین

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع

۱. عرفان و فلسفه، والتر استیس.
۲. ساخت گرای سنت و عرفان، استیون کتز.
۳. تجربه دینی، پراودفوت.
۴. عرفان ذهن واگاهی، فورمن.
۵. از اصول معتبر در عرفان نظری، عبدالله جوادی آملی.
۶. فلسفه عرفان ماهیت و مولفه‌ها، علی فضلی.
۷. تنوع تجربه دینی، ویلیام جیمز.
۸. مفهوم امر قدسی، اتو.
۹. در آمدی بر فلسفه عرفان، محمد فنایی اشکوری
۱۰. مبانی و فلسفه عرفان نظری، علی امینی‌نژاد

زبان تخصصی پایه

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: زبان تخصصی پایه		
	عملی						
	نظری	پایه				ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Basic Specialized English
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سفر علمی ☒ سمینار							

هدف: کسب دانش و مهارت نسبی در استفاده از متون انگلیسی ادیان، مذاهب و تصوف و عرفان

سرفصل

توسعه روشمند وازگان در حوزه عرفان پژوهی
 آشنایی روشمند با ساختارهای زبان های انگلیسی فخیم
 آشنایی روشمند با اصول ترجمه و برگزیده ای از مدخل ها و متون تاریخی، فلسفی، کلامی و عرفانی تصوف و عرفان
 اسلامی در دایره المعارف های اسلامی و پل ادوارد.

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع

1. The Encyclopedia of Islam
2. The Encyclopedia of Philosophy, Poul Edwards
3. سایر منابع تخصصی انگلیسی مربوط به عرفان و تصوف و شخصیت های عارف و صوفی.

اخلاق و عرفان در ادیان غیر ابراهیمی

دروس پیش نیاز: تاریخ ادیان	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: اخلاق و عرفان در ادیان غیر ابراهیمی		
	عملی						
	نظری	پایه					
	عملی						
	نظری	تخصصی				ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Ethics and mysticism in non-Abrahamic religions
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد							
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☒							

هدف: شناخت ابعاد عرفانی عرفان‌های شرقی

سرفصل

وداها
 اوپانشادها
 گیتا
 جین
 آیین بودایی
 ویدانته
 شاکته
 سیکه
 آیین کنفوسیوس
 آیین دائویی
 شین تو

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع

۱. صوفیسم تائوسیم، ایزوتسو.
۲. تاریخ فلسفه شرق، رادا کریشنا.
۳. شین تو راه کامی سوکیو ثونو.
۴. تاریخ فلسفه چین، چوجای.
۵. این بودایی طرح تعلیمات و مکتب‌های بودایی، هانس ولف گانگ.
۶. مشرق در دو افق، ابولفضل محمودی.
۷. وحدت وجود به روایت ابن عربی و مایستر اکهارت، قاسم کاکایی.
۸. تنزیه و تشبیه در مکتب ودانته و مکتب ابن عربی، محمدجواد شمس.
۹. ادیان و مکتب‌های فلسفی هند، داریوش شایگان.

اخلاق و عرفان در یهودیت و مسیحیت

دروس پیش نیاز: تاریخ ادیان	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: اخلاق و عرفان در یهودیت و مسیحیت	
	عملی					
	نظری	پایه				
	عملی					
	نظری	تخصصی				ساعت: ۳۲
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد ☐ ندارد ☐ ندارد ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار					عنوان درس به انگلیسی: Ethics and mysticism in Judaism and Christianity	

هدف: شناخت ابعاد عرفانی دو آیین مسیحیت و یهودی

سرفصل

عرفان یهودی مرکبه، حسدیسیم، قبالا، صدوقیان، زوهر
عرفان مسیحی: فرانسیس کن‌ها؛ دومینکن‌ها؛ مکتب نوافلاطونی‌ها، دیونیزوسی، لوگوس، گنوستیزم.

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع:

۱. جریان بزرگ در عرفان یهودی، گرشوم شولم.
۲. عرفان یهودی ج ۱ و ۲، ژرژ وایدا.
۳. عرفان یهودی و مکتب گنوسی، طاهره حاج ابراهیمی.
۴. عرفان مسیحی اندر هیل، ترجمه احمد رضا مویدی و حمید محمودیان.
۵. مجموعه رسایل الروحیه یوحنا.
۶. بررسی تطبیق اسمای الهی اسلام، مسیحیت و یهودیت مرضیه شنکایی.
۷. صوفیه المسیحیه، یوسف دره الحداد.
۸. عرفان یهودیت و اسلام، مژگان سخایی سعید بابایی.
۹. مشرق در دو افق، دکتر محمودی.
۱۰. وحدت وجود به روایت ابن عربی و مایستر اکهارت، قاسم کاکایی.
۱۱. شناخت مسیحیت، جوادباغبانی و عباس رسولزاده

عرفان عملی

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: عرفان عملی		
	عملی						
	نظری	پایه				ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Practical mysticism
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد ☐ سمینار ☐							
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐							

هدف: شناخت مبانی و مسائل عرفان عملی و حقیقت سکون عرفانی

سرفصل

تعریف عرفان عملی و تبیین مؤلفه اصلی آن (عنصر ترجمه، موضوع، مسایل و غایت در عرفان عملی)
تفاوت عرفان عملی اسلامی با اخلاق اسلامی
رابطه عرفان نظری و عملی با یکدیگر
ادوار و مراحل تاریخی عرفان عملی به همراه شخصیت‌ها و آثار
منازل و مقامات و احوال
شناخت نظام‌های عرفان عملی (عطار، روزبهان بقلی شیرازی و خواجه عبدالله انصاری و ...)

اسفار اربعه عرفانی

کرامات

شطح

ریاضت و اهداف آن

عشق

مسالك سلوکی (زاهدانه، سالکانه، عاشقانه، عارفانه، سائلانه)

تبیین جایگاه اهل بیت(ع) در سیر و سلوک عرفانی

اثر شناسی منازل السائرین (غایت‌شناسی، جایگاه‌شناسی، ساختار شناسی، بازسازی منازل عرفانی مانند عبدالرزاق

کاشانی، سعید الدین فرغانی، میرزا هاشم اشکوری)

بدایات (یقظه، توبه، محاسبه، انابه، تفکر، تذکر، اعتصام، فرار، ریاضت، سماع)

ابواب کمال (حزن، خوف، اشفاق، خشوع، اخبات، زهد، ورع، تبتل، رجا، رغبت)

معاملات (رعایت، مراقبه، حرمت، اخلاص، تهذیب، استقامت، توکل، تفویض، ثقه، تسلیم)

اخلاق (صبر، رضا، شکر، حیا، صدق، ایثار، خلق، تواضع، فتوت، انبساط)

اصول (قصد، عزم، اراده، ادب، یقین، انس، ذکر، فقر، غنا، مراد)
 اودیه (احسان، علم، حکمت، بصیرت، فراست، تعظیم، الهام، سکینه، طمأنینه، همت)
 احوال (محبت، غیرت، شوق، قلق، عطش، وجد، دهش، هیمنان، برق، ذوق)
 ولایات (لحظه، وقت، صفا، سرور، سر، نفس، غربت، غرق، غیبت، تمکن)
 حقایق (مکاشفه، مشاهده، معاینه، حیرت، قبض، بسط، سکر، صحو، اتصال، انفصال)
 نهایات (معرفت، فنا، بقاء، تحقیق، تلبیس، وجود، تجرید، تفرید، جمع، توحید)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع

۱. منازل السائرین، خواجه عبدالله انصاری.
۲. شروح منازل، کاشانی، تلمسانی، طارمی، تبادکانی.
۳. مشرب الارواح، روزبهان بقلی شیرازی.
۴. منطق الطیر، عطار نیشابوری.
۵. منتهی المدارک، سعید الدین فرغانی.
۶. مصباح الانس، فناری.
۷. عوارف المعارف، ابوحفص سهروردی.
۸. احیاء علوم الدین، ابوحامد غزالی.
۹. مصباح الهدایه و مفتاح الکفایه، عزالدین کاشانی.
۱۰. المحججه البيضاء، فیض کاشانی.
۱۱. رساله قشیریه، ابوالقاسم قشیری.
۱۲. مصباح الشریعه، منسوب به امام صادق(ع).
۱۳. اصول عشره، نجم الدین کبری.
۱۴. منتهی المدارک، سعید الدین فرغانی.
۱۵. مرصاد العباد، نجم الدین رازی.
۱۶. اللمع، سراج طوسی.
۱۷. رساله قشیریه، قشیری.
۱۸. صد میدان، خواجه عبدالله انصاری.
۱۹. اللمع، ابونصر سراج.
۲۰. قوت القلوب، ابوطالب مکی.
۲۱. راه و رسم منزلها، شیخ الاسلامی.
۲۲. هستی شناسی و علم سلوک، علی فضلی.
۲۳. مبانی و اصول عرفان عملی در اسلام، احمدحسین شریفی.

دروس اختیاری

تأویل و تفسیر عرفانی

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: تأویل و تفسیر عرفانی		
	عملی						
	نظری	پایه				ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Mystical hermeneutic
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری					
عملی							
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار							

اهداف: شناخت روشهای تأویل عرفانی متون دینی، مبانی و انواع آن

سرفصل

معنای تأویل و تفسیر و نسبت آنها با یکدیگر
 مبانی متن شناختی، هستی شناختی و انسان شناختی تأویل
 بیان سیر تاریخی تفاسیر عرفانی و کتابشناسی آثار تأویلی (تفسیر امام صادق(ع)، حقایق التفسیر سلمی، لطائف
 الاشارات قشیری، بحر الحقایق رازی، عرائس البیان بقلی شیرازی، فصوص الحکم ابن عربی، اعجاز البیان قونوی،
 تأویلات کاشانی و...)

انواع تأویل متون دینی (طولی، عرضی، جری و تطبیق و ذوقی)
 تأویل طولی (مبانی، شواهد آن در قرآن و سنت)
 تأویل عرضی (مبانی و شواهد آن در قرآن و سنت)
 تأویل به نحو جری و تطبیق (مبانی و شواهد آن در روایات اهل بیت(ع))

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع:

۱. جواهر القرآن، محمد غزالی.
۲. مفاتیح الغیب، ملاصدرا.
۳. تفسیر صافی، فیض کاشانی.
۴. تاویلات القرآن، عبدالرزاق کاشانی.
۵. فتوحات مکیه جلد ۱ باب ۵۴، ابن عربی.
۶. تفسیر المحيط الاعظم، سید حیدر املی.
۷. تفسیر عرفانی و زبان قربانی، پل نویا.
۸. سایه‌ها و لایه‌ها، محمد اسعدی.
۹. مکاتب تفسیری، ج ۲، علی اکبر بابایی.
۱۰. آسیب شناسی جریان تفسیر عرفانی، محمد اظم شاکر.
۱۱. آثار نصر حامد ابوزید.
۱۲. مبانی و روش‌های تفسیری، محمد کاظم شاکر.
۱۳. روش‌های تاویل قرآن، محمد کاظم شاکر.
۱۴. مکتب تفسیر اشاری، سلیمان آتش ترجمه توفیق سبحانی.
۱۵. المیزان، علامه طباطبایی.
۱۶. رمز و راز تاویل عرفانی، سید یدالله یزدان‌پناه

تشیع و تصوف

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: تشیع و تصوف		
	عملی						
	نظری	پایه					
	عملی						
	نظری	تخصصی				ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Shi'ism and Sufism
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						

آموزش تکمیلی: دارد   ندارد   کارگاه   کارگاه

آزمایشگاه   سفر علمی   سمینار   سمینار

هدف: شناخت رابطه تاریخی و مناسبات محتوایی تصوف و مذهب تشیع

سرفصل

آموزه‌های عرفانی ائمه اطهار (ع)
 بررسی اتصال سلسله‌های صوفیه به ائمه (ع) به ویژه امام علی (ع) و امام رضا (ع).
 بررسی تاریخی امکان شاگردی برخی از مشایخ صوفیه نزد ائمه (ع) مانند بایزید بسطامی و امام صادق (ع)، شقیق بلخی و امام کاظم (ع)، معروف کرخی و امام رضا (ع).
 بررسی روایات و حکایات منقول از ائمه (ع) در متون صوفیه و مقایسه آن با منابع شیعی.
 مقایسه نظریه ولایت در میان صوفیه و بحث حجت و ولایت تکوینی در منابع روای شیعی از قبیل اصول کافی
 بررسی احادیث منسوب به ائمه (ع) در مذمت جریان تصوف و برخی مشایخ صوفیه.
 رابطه عالمان شیعی با صوفیه (دیدگاه شیخ طوسی درباره حلاج، خواجه نصیر الدین طوسی و دفاع از حلاج و مکاتباتش با قونوی)
 نقش مسأله ولایت در نزدیکی تصوف و تشیع به ویژه بر پایه مکتب ابن عربی.
 بررسی میزان تأثیرپذیری برخی عارفان شیعی مانند سید حیدر آملی، ابن ابی جمهور احسایی و حافظ رجب بررسی از نحله تصوف به ویژه ابن عربی
 ملاصدرا و تأثیر پذیری از مکتب ابن عربی
 جایگاه آقا محمد بیدآبادی و شاگردان او در بنیانگذاری عرفان شیعی
 دلایل پرهیز برخی عالمان شیعی از تصوف رسمی (در عین گرایش به عرفان شیعی)
 معرفی طریقه عرفانی آخوند ملاحسینقلی همدانی و تبیین شاخصه‌های آن و معرفی بزرگان همچون: ۱. سید علی شوشتری، ۲. محمد بهاری، ۳. سیداحمد کربلائی، ۴. سیدعلی قاضی، ۵. علامه طباطبایی و...
 بررسی جایگاه آراء و آثار عارفان شیعی همچون سیدبن طاووس، ابن فهد حلّی، محمدتقی مجلسی و شیخ بهائی و ...

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع

۱. الصله بين التصوف و التشيع، كامل مصطفى شيبى.
۲. تاريخ حكما و عرفاى متأخر بر صدر المتألهين، منوچهر صدوقى سها.
۳. آقا محمد بيدآبادى احياگر حكمت شيعى، على كرباسى زاده
۴. مجالس المؤمنين، قاضى نورالله شوشترى
۵. آثار سيد حيدر املى
۶. آثار ابن ابى جمهور احساى
۷. آثار سيد قطب الدين نيريزى مثل ميزان الصواب
۸. تشويق السالكين، محمد تقى مجلسى.
۹. تذكرة المتقين، تذكرة السالكين، آقا محمد بيدآبادى.
۱۰. التحصين، ابن فهد حلى.
۱۱. آثار سيد ابن طاووس
۱۲. حسن بصرى گنجينه دار علم و عرفان، اكبر ثبوت
۱۳. معروف كرخى استاذ العرفاء، شيخ قاسم طهرانى.
۱۴. رساله الولاية، محمدحسين طباطباى.
۱۵. روح مجرد، محمدحسين حسيني طهرانى.
۱۶. شاخصه‌هاى عرفان ناب شيعى، محمد فناى اشكورى.
۱۷. در جستجوى عرفان اسلامى، محمدتقى مصباح يزدى.
۱۸. حيات عارفانه امام على(ع)، عبدالله جوادى املى
۱۹. عرفان و عترت، سيدوحيد معتمدى.
۲۰. مصباح الهدايه الى الخلافة و الولاية، امام خمينى(ره).

مرجع شناسی عرفان و تصوف

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲ ساعت: ۳۲	عنوان درس به فارسی: مرجع شناسی عرفان و تصوف عنوان درس به انگلیسی: Bibliography of mysticism and sufism
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☒ سمینار					

هدف: آشنایی با اصول و مآخذ تصوف و عرفان

سرفصل

آثار عرفای قرن سوم تا ششم هجری قمری
آثار ابن عربی و قونوی
آثار جندی؛ فرقانی؛ قیصری و کاشانی
آثار سیدحیدر آملی؛ محمد ترکه اصفه‌ای؛ صائِن الدین ترکه، فناری و جامی
آثار نیریزی، آقامحمدرضا قمشه‌ای، آقامیزرا هاشم اشکوری، امام خمینی و آشتیانی.

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع

۱. منتهی المدارک، سعید الدین فرغانی.
۲. مصباح الهدایه و مفتاح الکفایه، عزالدین کاشانی.
۳. مصباح الانس، فناری.
۴. منازل السائرین، خواجه عبدالله انصاری.
۵. شروح منازل (کاشنی، تلمسانی، طارمی، تبادکانی).
۶. مشرب الارواح (روزبهان بقلی شیرازی)
۷. منطق الطیر (عطار نیشابوری)
۸. مصباح الشریعه (منسوب به امام صادق(ع))
۹. اصول عشره (نجم الدین کبری)
۱۰. منتهی المدارک (سعید الدین فرغانی)
۱۱. مرصاد العباد (نجم الدین رازی)
۱۲. اللمع (سراج طوسی)
۱۳. رساله قشیریه (قشیری)
۱۴. صدمیدان و منازل السائرین (خواجه عبدالله انصاری)
۱۵. شرح منازل السائرین (عبدالرزاق کاشانی)
۱۶. شرح منازل السائرین (عفیف الدین تلمسانی)
۱۷. عوارف المعارف (ابوحفص سهروردی)
۱۸. احیاء علوم الدین (ابوحامد غزالی)
۱۹. المحججه البیضاء (فیض کاشانی)
۲۰. رساله قشیریه (ابوالقاسم قشیری)
۲۱. اللمع (ابونصر سراج)
۲۲. قوت القلوب، ابوطالب مکی.
۲۳. تمهیدات، عین القضات همدانی.

جنبش‌های نوین دینی

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: جنبش‌های نوین دینی		
	عملی						
	نظری	پایه					
	عملی						
	نظری	تخصصی				ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: New religious movements
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐							

هدف: آشنایی با ادیان جدید، علل گرایش، علل پیدایش ادیان نوپدید، عوامل معرفتی و غیر معرفتی، مورد پژوهی ادیان جدید.

سرفصل

- تعریف و تاریخچه ادیان جدید
- جامعه‌شناسی ادیان جدید
- علل گرایش به ادیان جدید
- علل پیدایش معنویت‌گرایی نوین
- عوامل معرفتی
- عوامل غیرمعرفتی
- مساله کیش ستیزها
- رسانه و جنبش‌ها
- زنان و جنبش‌ها
- کیش ستیزها
- مورد پژوهی ادیان جدید

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع

1. Cults, Religion, and Violence.
2. Cults, Religion, and Violence.
3. 26 The Demonic Bible
4. Courtney Bender-The New Metaphysicals_ Spirituality and the American Religious Imagination (2010)
5. CULTS AND New Religious Movements
6. Encyclopedia of New Religious

عرفان تطبیقی

دروس پیش نیاز: عرفان نظری اخلاق و عرفان در ادیان غیر ابراهیمی اخلاق و عرفان در یهودیت و مسیحیت	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲ ساعت: ۳۲	عنوان درس به فارسی: عرفان تطبیقی عنوان درس به انگلیسی: Comparative mysticism
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				

دارد   ندارد   آموزش تکمیلی:

کارگاه   آزمایشگاه   سفر علمی   سمینار

هدف: آشنایی با برخی تعالیم عرفانی (عالم برتر؛ وجودشناسی، جهان شناسی، انسان شناسی در ادیان مختلف یهودیت و مسیحیت میترایسیم؛ هندوئیسم؛ بودیسم؛ تائوئیسم؛ مانویت، زدشت، اسلام...)

سرفصل

عرفان و معنویت عنصر مشترک ادیان
 مفاهیم و اصطلاحات عرفانی مشترک ادیان
 امر متعالی در همه ادیان
 مراتب شناخت در عرفان (اقسام ادراک و معرفت معرفت شهودی)
 انسان شناسی (مراتب وجودی عالم؛ تجلی؛ ظهور، خیال، مایا)
 انسان شناسی (انسان کامل؛ مراتب انسان کامل، کرامت؛ ارهت چن جن؛ تیر تامکارا، طریقت های گوناگون سیر سلوک و راه های نجات صد منزل، سیر سلوک راه هشت گانه بودا، زهد ریاضت عدم آزار.)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

۱. مصباح الانس ابن فناری.
  ۲. تمهید القواعد ابن ترکه.
  ۳. الانسان کامل عزالدین نسفی.
  ۴. شرح فصوص الحکم.
  ۵. فراسوی فرزانگی، ع. پاشایی.
  ۶. صوفیسم و تائوئیسم ایزوتسو.
  ۷. ادیان و مکتب های فلسفی هند داریوش شایگان.
  ۸. بودا، ع. پاشایی.
  ۹. مراقبه ترجمه منوچهر شاد.
  ۱۰. ابعاد عرفانی اسلام ترجمه عبدالرحیم گواهی.
  ۱۱. پیوند عشق میان شرق غرب، جلال ستاری.
  ۱۲. مراقبه، جیمز هویت، ترجمه منوچهر شاد.
  ۱۳. ابعاد عرفانی اسلام، آنه ماری شیمل، ترجمه عبدالرحمن گواهی.
  ۱۴. ادیان و مکتب های اسلامی هند، داریوش شایگان.
  ۱۵. اسلام و تصوف، نیکلسون.
  ۱۶. دریای جان، هلمرت ریتز، ترجمه زریاب.
  ۱۷. پیدایش سیر تصوف، نیکلسون.
  ۱۸. جلوه هایی از عرفان در ایران باستان، کیایی نژاد.
  ۱۹. انسان نورانی در تصوف ایرانی، هانری کربن.
  ۲۰. در آمدی بر آیین تصوف، تیتوس بروکهارت.
  ۲۱. مشرق در دو افق، دکتر محمودی.
  ۲۲. وحدت وجود به روایت ابن عربی و مایستر اکهارت، قاسم کاکایی.
23. THE ADVANTA TRADION IN INDIAN PHILOSOPHY CANDRADHARA.
24. DOCTORIN OF THE BUDDA GEORGE GRIMM.
25. HINNDA MYSTICISM SN DASGUPTA.

ادبیات عرفانی

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: ادبیات عرفانی		
	عملی						
	نظری	پایه					
	عملی						
	نظری	تخصصی				ساعت: ۱۲	عنوان درس به انگلیسی: Mystical literature
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد ☐ ندارد ☐ دارد - آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ کارگاه ☐ کارگاه ☐ کارگاه ☐ کارگاه - آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ کارگاه ☐ کارگاه ☐ کارگاه ☐ کارگاه							

هدف: شناخت مضامین مهم، سیر تحولات، آثار، ادوار و شخصیت‌های ادبیات عرفانی

سرفصل

تعریف عرفان ادبی (ماهیت عرفان و ادبیات، چگونگی پیوند عرفان و ادبیات، تعریف عرفان ادبی، جایگاه ذوق، احساس و تخیل خلاق در عرفان ادبی، جایگاه عرفان ادبی در میان انواع ادبی)

جایگاه عرفان ادبی در تاریخ و اندیشه عرفان اسلامی (جایگاه عرفان ادبی در میان عرفان عملی و عرفان نظری)

زبان عرفان ادبی (دیدگاه‌های مختلف، ارزیابی و نقد، جمع‌بندی دیدگاه‌ها و نشان داد نظر صحیح)

انواع و قالب‌های ادبی در عرفان ادبی (رباعی، دوبیتی، قصیده، مثنوی، غزل، قطعه)

تاریخ عرفان ادبی به همراه توصیف آثار برجسته هر دوره

دوره اول (ق ۱ - ۳)، مانند رابعه عدویه، ذوالنون مصری، سمون محب، شبلی، حلاج.

دوره دوم (ق ۴ و ۵)، مانند ابوسعید ابوالخیر، باباطاهر همدانی، خواجه عبدالله انصاری، احمد غزالی)

دوره سوم (ق ۶)، مانند سنایی و روزبهان بقلی

دوره چهارم (ق ۷ و ۸)، مانند عطار نیشابوری، ابن فارض مصری، مولوی، فخرالدین عراقی، حافظ)

دوره پنجم (ق ۹ به بعد)، مانند عبدالرحمن جامی، صائب تبریزی، بیدل دهلوی، فروغی بسطامی، امام خمینی و...)

مفاهیم و مضامین برجسته در عرفان ادبی (مفاهیم عاشقانه، مفاهیم مستانه، مفاهیم زندانه، مفاهیم سالکانه، مفاهیم عارفانه، مفاهیم زاهدانه)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

۱. اصول بلاغت و صناعات ادبی، جلال الدین همایی.
۲. معانی و بیان، سیر غزل در شعر فارسی، سیروس شمیسا.
۳. انواع شعر فارسی، منوچهر فسایی
۴. انواع ادبی، سیروس شمیسا.
۵. تاریخ ادبیات ایران، ادوارد براون.
۶. صور خیال در شعر فارسی، شیمیل.
۷. دیوان سنایی.
۸. منطق الطیر، عطار نیشابوری.
۹. مثنوی و دیوان شمس، مولوی.
۱۰. دیوان، حافظ.
۱۱. رساله مشواق، فیض کاشانی.
۱۲. ترجمان الاشواق، محیی الدین ابن عربی.
۱۳. مشارق الدراری و منتهی المدارک، سعید الدین فرغانی.
۱۴. گلشن راز، شبستری.
۱۵. اشعه اللمعات، عبد الرحمن جامی. و...
۱۶. تاریخ ادبیات عرفانی، ذبیح الله صفا
۱۷. مولوی نامه، جلال الدین همایی.
۱۸. شرح مثنوی شریف، بدیع الزمان فروزانفر.
۱۹. زبان شعر در نثر صوفیه، محمدرضا شفیعی کدکنی.
۲۰. فرهنگ دیوان امام خمینی (ره).
۲۱. فیه ما فیه، مولوی.

دروس جبرانی

روش تحقیق و روش‌شناسی تحقیق (عرفان)

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: روش تحقیق و روش‌شناسی تحقیق (عرفان)		
	عملی						
	نظری	پایه				ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: Research method and methodology of research (mysticism)
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد							
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☒							

بخش اول: روش تحقیق

هدف: آشنایی با اصول تحقیق و ایجاد توانایی در انجام تحقیقات

سرفصل

تعریف پژوهش و نگارش (تعریف روش پژوهش، روش‌های پژوهش در علوم انسانی، محورهای پژوهشی، عرصه‌های پژوهشی، مقاصد پژوهش)

طراحی پژوهشی (تعریف طراحی، اهمیت طراحی، مراحل طراحی)

گردآوری اطلاعات (روش کتابخانه‌ای روش رایانه‌ای و روش میدانی)

پردازش اطلاعات (تصحیح، ترجمه، شرح، نقد، تفسیر، استنباط، تعریف، تقسیم، مقایسه، استنتاج، تبیین و نظریه‌پردازی)

نگارش و ویرایش (مراحل نگارش و ویرایش، قواعد نگارش و ویرایش)

گزارش اطلاعات (سمینار، سمینار پیش دفاع و جلسه دفاع)

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع:

آیین نگارش (حسین آذران)

آیین نگارش (احمد سمیعی)

پژوهش (امیر حسین آریان‌پور)

سبک و شیوه (کارل اسلید، ترجمه مهر اندخت نظام شهیدی)

روش‌های تحقیق در علوم تربیتی (جان بست، ترجمه حسن پاشا شریفی و نرگس طالقانی)

طرح تحقیق و روش‌های مورد پژوهی (بین، رابرت کی، ترجمه هوشنگ ناییبی)

مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی (محمدرضا حافظ‌نیا)
روش تحقیق و مآخذشناسی (احمد رنجبر)
روش تحقیق (حسین دهنوی)
اصول و فنون پژوهش (احد فرامرز قراملکی)
راهنمای نگارش و ویرایش (جعفر یاحقی و محمد مهدی ناصح)

بخش دوم: روش شناسی تحقیق در عرفان

هدف: هدف از این درس آگاه شدن دانشجویان از روش‌ها و رویکردهای مناسب در مطالعه و تحقیق در عرفان‌ها، ویژگی‌های تحقیق در عرفان امامان شیعه، منابع مطالعه در عرفان امامان شیعه، تفاوت قواعد استفاده علمی از روایات و ظواهر آیات در بخش معارف (حقایق و ارزش‌ها) و نیز تبیین این اصول است تا در کار تبیین و تحقیق نظام عرفانی تشیع (که به‌ناچار از روایات استنباط می‌شود) دچار خطای روش‌شناختی نشوند.

سرفصل

روش‌ها و رویکردهای مطالعات و آثار عرفانی، و نقد آنها.
منابع استخراج عرفان امامان شیعه، و ارزیابی آنها.
تفاوت قواعد استنباط و کشف معارف دینی از روایات و ظواهر آیات در قیاس با استنباط احکام.
اصول و مبانی استنباط و کشف معارف دینی از روایات و ظواهر آیات.
دیدگاه عالمان شیعه (همچون شیخ طوسی، مامقانی، و علامه طباطبایی) در مورد استفاده از خبر واحد در باب معارف.

روش‌نگری‌های علم تفسیر متن (هرمنیوتیک) در کار استنباط حقایق دینی و عرفانی از روایات و ظواهر آیات.

منابع:

۱. نوالی، محمود، مقدمه‌ای بر معرفی مشابهات و اختلافات پدیدارشناسی و عرفان
۲. الطوسی، ابی جعفر محمد بن الحسن، الاستبصار
۳. پاکتچی، احمد، روش تحقیق عمومی.
۴. ستوده، غلامرضا، مرجع شناسی و روش تحقیق در ادبیات فارسی.
۵. خاکی، غلامرضا، روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه‌نویسی.
۶. هروی، جواد، روش تحقیق و پژوهش علمی در تاریخ.
۷. ساروخانی، باقر، روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی.
۸. استرابرگ، کریستین، روش‌های تحقیق کیفی در علوم اجتماعی.
۹. ساعی، علی، روش تحقیق در علوم اجتماعی.

10. Bauman, Garrett, Ideas & Details, Wadsworth, ۲۰۰۴
11. Plckard, Alison Jana, research methods in information, facet Publishing, ۲۰۰۷
12. Fox, Mark, Doing Practitioner research, Sage Publications London, ۲۰۰۷
13. Mertler, Craig, Action research, Sage Publications London, ۲۰۰۷
14. David, Matthew, case study research, Sage Publications, vol I.III.IV, London, ۲۰۰۶

زبان جبرانی انگلیسی

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۴	عنوان درس به فارسی: زبان جبرانی انگلیسی		
	عملی						
	نظری	پایه				ساعت: ۶۴	عنوان درس به انگلیسی: Specialized English
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☒ سمینار							

هدف: دانش و مهارت نسبی در استفاده از متون انگلیسی ادیان و عرفان.

سرفصل

توسعه روشمند واژگان در حوزه عرفان پژوهی
 آشنایی با ساختار زبان های انگلیسی فخیم
 آشنایی روشمند با اصول ترجمه و برگزیده های از مدخل ها و متون تاریخی، فلسفی و عرفانی در دایره المعارف های اسلام و پل ادوارد.

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

منابع

1. The Encyclopedia of Islam
2. The Encyclopedia of Philosophy, Poul Edwards

۳. سایر منابع تخصصی انگلیسی مربوط به تصوف و عرفان

تاریخ کلام اسلامی

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: تاریخ کلام و مکاتب کلامی		
	عملی						
	نظری	پایه				ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: History of Islamic Theology
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
نظری	اختیاری						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐							

هدف: آشنایی با چگونگی شکل‌گیری علم کلام و مکاتب کلامی در بین مسلمین

سرفصل

زمینه‌های پیدایش اندیشه‌های کلامی در جهان اسلام؛
 نقش قرآن و احادیث پیامبر و امامان شیعی در به وجود آمدن و گسترش اندیشه‌های کلامی؛
 نقش فلسفه و هریک از ادیان یهودی، مسیحی، گنوسی، مانوی، زرتشتی و دیگر ادیان در به وجود آمدن و گسترش
 اندیشه‌های کلامی؛
 نقش هریک از دو حکومت اموی و عباسی در شکل‌گیری اندیشه‌های کلامی؛
 آشنایی با تاریخ پیدایش، تطورات و عقاید معتزله و علل ازبین رفتن آنان؛
 علل ظهور اشاعره و رابطه آنان با اهل حدیث؛
 آشنایی با اصحاب حدیث، سلفیه و ماتریدیه؛
 آشنایی با تاریخ، آرا و افکار فرق تاثیرگذار کلابیه، کرامیه، ظاهریه.

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	-	-	-

منابع

فلسفه علم کلام، ولسن؛
 دایره‌المعارف بزرگ اسلامی؛
 فلسفه و کلام اسلامی، مونتگمری وات؛
 تاریخ علم کلام، شبلی نعمان؛
 سیر فلسفه در جهان اسلام، ماجد فخری؛
 تاریخ علم کلام، شیخ الاسلام فضل الله زنجانی؛

تاریخ فلسفه در اسلام، میان محمد شریف؛

الملل و النحل، شهرستانی؛

تاریخ المذاهب الاسلامیه، محمد ابوزهره؛

العقیده و الشریعه فی الاسلام، گولد تسهیر؛

الزینه، ابوحاتم رازی؛

فی علم الکلام، احمد محمود صبحی؛

نشأه الفكر الفلسفی، علی سامی النشار؛

فرقه‌های اسلامی، ویلفرد مادلونگ؛

مذاهب الاسلامیین، عبدالرحمان بدوی؛

الفرق بین الفرق، عبدالقاهر بغدادی؛

مقالات الاسلامیین و اختلاف المصلین، ابوالحسن اشعری؛

The Encyclopedia of Religion, Mircea Eliade

Encyclopedia of Islam

Earty Musim Dogma, M.A.Cook

Thologie and Gesellschaft, Van Ess

تاریخ فلسفه اسلامی

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲ ساعت: ۳۲	عنوان درس به فارسی: تاریخ فلسفه اسلامی عنوان درس به انگلیسی: History of Islamic Philosophy
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☒					

هدف: آشنایی اجمالی با تاریخ فلسفه اسلامی و شخصیت‌ها و مکاتب.

سرفصل

خاستگاه‌های فلسفه اسلامی: میراث یونان و روم - میراث خاور زمین (خاور نزدیک و دور) - میراث قرآن و روایات
 منازعات دینی و مذهبی (کلامی)، مواجهه با مبتدعه و کفار؛
 حکمت مشاء (مکتب نوافلاطونی اسلامی): کندی، فارابی، ابن سینا؛
 اخوان الصفا (مکتب نوفیثاغوری اسلامی)؛
 مبارزه طلبی با اعتقادات اسلامی: ابن راوندی، رازی؛
 مناسبات فلسفه با دین: غزالی، ابن رشد، فخر رازی، خواجه نصیرالدین طوسی؛
 مناسبات فلسفه با عرفان: ابن عربی؛
 احیای حکمت مشاء در غرب جهان اسلام: ابن باجه، ابن طفیل؛
 حکمت اشراق: شیخ اشراق؛
 حکمت متعالیه و مکتب اصفهان: ملاصدرا، شیخ بهایی، میرداماد، میرفندرسکی، فیض کاشانی، حاج ملاهادی سبزواری.
 فلسفه اسلامی معاصر: امام خمینی، علامه طباطبایی، شهید مطهری، شهید صدر، آیت‌الله مصباح یزدی، آیت‌الله جوادی آملی و ...

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

۱. در آمدی بر تاریخ فلسفه اسلامی، محمد فنایی اشکوری
۲. سیر حکمت در جهان اسلام، ماجد فخری؛
۳. تاریخ فلسفه در جهان اسلام، ترجمه م.م شریف؛
۴. سیر حکمت در ایران و جهان، سید محمد خامنه‌ای؛
۵. قواعد کلی فلسفه در جهان اسلامی، غلامحسین ابراهیمی دینانی؛
۶. ماجرای فکر فلسفی در جهان اسلام؛ غلامحسین ابراهیمی دینانی؛
۷. منتخباتی از آثار حکمای الهی ایران، سید جلال‌الدین آشتیانی؛
۸. تاریخ فکر اسلامی فی الاسلام، محمدعلی، ابوریان؛
۹. ابن حزم حیات و عصره، محمد ابوزهره؛
۱۰. خرده‌گیران ابن‌سینا، محسن جهانگیری؛
۱۱. تاریخ فلسفه فی الاسلام، دی بور، محمد عبد‌الهادی؛
۱۲. عقل و وحی در قرون وسطی، اتین ژیلسون، شهرام پازوکی؛
۱۳. تمهید التاریخ الفلسفه الاسلامیه، مصطفی عبدالرزاق؛
۱۴. تاریخ فلسفه، کاپلستون، مجتبوی؛
۱۵. فلسفه یا پژوهش حقیقت، لوین، مجتبوی؛
۱۶. سیر فلسفه در جهان اسلام، گروهی از اساتید دانشگاه تهران؛
۱۷. فلاسفه بزرگ، مگی، براین، عزت‌الله فولادوند؛
۱۸. شعاع اندیشه و شهود در فلسفه سهروردی، غلامحسین ابراهیمی دینانی؛
۱۹. معرفت‌شناسی، تهیه و تدوین موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی؛
۲۰. فلسفه تحلیلی (تقریرات استاد مهدی حائری) ف عبدالله نصری؛
۲۱. فلسفه - مسائل فلسفی - مکتب‌های فلسفی - مبانی علوم، علی شریعتمداری؛
۲۲. کاوش‌های عقل نظری، مهدی حائری یزدی؛
۲۳. ملاصدرا و حکمت متعالیه، مجموعه مقالات همایش جهانی حکیم ملاصدرا، بنیاد حکمت اسلامی؛
۲۴. باکاروان اندیشه، عبدالحسین زرین‌کوب.
۲۵. مقدمه‌ای بر فلسفه اسلامی معاصر، محمد فنایی اشکوری.

تاریخ تصوف و عرفان اسلامی

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: تاریخ تصوف و عرفان اسلامی		
	عملی						
	نظری	پایه				ساعت:	عنوان درس به انگلیسی: History of Islamic mysticism and sufism
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
نظری	اختیاری						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار							

هدف: شناخت شاخصه های اندیشه در تاریخ عرفان

سرفصل

معناشناسی و گونه شناسی تاریخ عرفان بر اساس جایگاه عارفان و شاخصه ها اندیشه ای هر یک با توجه به سیر تطور هر یک از شاخصه های عرفان در تاریخ

جایگاه عارفان و اندیشه موثر آنان در دوره اول

جایگاه عارفان و اندیشه های موثر آنان در دوره دوم

جایگاه عارفان و اندیشه های موثر آنان در دوره سوم

جایگاه عارفان و اندیشه های موثر آنان در دوره چهارم

جایگاه عارفان و اندیشه های موثر آنان در دوره پنجم

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	-	-	-

منابع

طبقات الصوفیه ابو عبدالرحمن سلمی
 طبقات الصوفیه خواجه عبدالله انصاری
 نفحات الانس من حضرات القدس عبدالرحمن جامی
 کشف المحجوب هجویری
 اللمع ابونصر سراج
 رساله قشیریه ابوالقاسم قشیری
 تذکره اولیا عطار نیشابوری

تاریخ ادیان

دروس پیش نیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: تاریخ ادیان		
	عملی						
	نظری	پایه				ساعت: ۳۲	عنوان درس به انگلیسی: History of religions
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
نظری	اختیاری						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد ■ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ■							

هدف: شناخت ادیان ایران قدیم، ادیان هند و چین، یهودیت، مسیحیت و سیر تاریخ و اصول اعتقادات آنها

سرفصل

دین و آیین آریاییان قدیم، زرتشت و تعلیمات او، گات‌ها، اوستای پس از زرتشت، اصول اعتقادی زرتشتی، دین زرتشت در دوره ساسانی و اسلام
مانی و اصول اعتقادی دین او
مزدک و افکار مزدکی
دین هندویی (ادیان بومی هند پیش از آریاییان، مهاجرت اقوام آریایی، وداها و دین ودایی، اوپانیشادها، بهگودگیتا، دین جین و تعالیم جین، دین سیک و تعالیم سیک، تأثیر اسلام در دین سیک)
دین بودایی (زندگی بودا و تعلیمات او، دو فرقه اصلی مهاییانا و هیندیانا، تدوین کتب دینی - بودایی بدویان پالی، بودیسم در خاورمیانه و آسیای جنوب شرقی، بودیسم در چین و ژاپن، مکتب ذن در ژاپن)
دین کنفوسیوس (شرح حال کنفوسیوس، اصول اخلاقی وی، تعالیم مذهبی)
دین تائو (شرح حال لائوتسه، کتب مقدس تائو، مفهوم اصلی تائو، مفهوم ذات متعالی، اصول اخلاقی تائو، تائوی جدید)
دین شینتو (تاریخچه شینتو، اعتقادات شینتو شامل ادراک خداوند و پرستش خدایان طبیعت، پرستش امپراتور و میکادو، متون مقدس شینتو، آداب دینی شینتو)

یهودیت: تاریخچه، متون مقدس یهودی، فرقه‌های یهودی، ابعاد عقیدتی یهود، ابعاد عملی یهودیت
مسیحیت: تاریخچه، متون مقدس مسیحی، فرقه‌های مسیحی، ابعاد عقیدتی مسیح، ابعاد عملی مسیحیت

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
✓	✓	✓	✓

۱. تاریخ جامع ادیان، جان ناس ترجمه علی اصغر حکمت؛
۲. ادیان زنده جهان، رابرت هیوم ترجمه عبدالرحیم گواهی؛
۳. سیری در ادیان زنده جهان، عبدالرحیم سلیمانی؛
۴. ادیان و مکتبهای فلسفی هند، داریوش شایگان؛
۵. تجربه دینی بشر، نینیان اسمارت؛
۶. تاریخ آیین بودا، ع. پاشایی؛
۷. آیین کنفوسیوس، دائو، بودا، دو وی مینگ، ترجمه غلامرضا شیخ زین الدین؛
۸. مسیحیت، عبدالرحیم سلیمانی؛
۹. الهیات مسیحی، هنری قیس، ترجمه ط میکائیلان.
۱۰. عقاید و آداب دینی یهود، آلن آنترمن، ترجمه رضا فرزین.
۱۱. ایران باستان، موله، ترجمه ژاله آموزگار و احمد تفضلی.
۱۲. تاریخ کیش زرتشت، مری بویس، ترجمه همایون صنعتی‌زاده.

